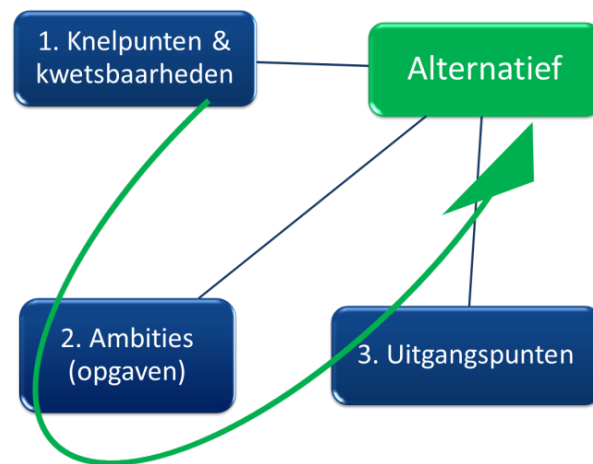

Inleiding

In april 2017 heeft de gemeenteraad besloten tot het traject “Gôolse democratie”. Daarbij heeft de raad uitgesproken om te komen tot concrete verandervoorstellen. Op naar een gemeenteraad 3.0! In het afgelopen jaar hebben wij kennisgemaakt met de “democratische bril” en heeft de raad geëxperimenteerd met andere werk- en gespreksvormen. Tijdens de themabijeenkomst op 9 oktober 2017 hebben de aanwezige raadsleden unaniem de wens uitgesproken om nog voor de installatie van de nieuwe raad in 2018 veranderingen door te voeren. Het vrijblijvende karakter van het project “Gôolse democratie” van de afgelopen maanden heeft plaats gemaakt voor concrete ambities. De raad gaat zijn rolinvulling en werkvormen herzien. De burgemeester is gevraagd om met een concreet voorstel te komen. De in dit stuk voorliggende suggesties geven hopelijk richting aan een concrete en resultaatgerichte gedachtewisseling over de door te voeren veranderingen in onze werk- en vergaderwijze.

De burgemeester en griffier hebben op 15 november 2017, onder begeleiding van Jasper Loots (www.jasperloots.nl), een werksessie gehouden. Tijdens deze sessie - op zoek naar bij Goirle passende alternatieven in de vergaderwijze - is geredeneerd vanuit drie vertrekpunten: 1. ervaren knelpunten en kwetsbaarheden, 2. ambities en 3. uitgangspunten. De opbrengst van deze sessie wordt hieronder gepresenteerd. Deze notitie dient ter bespreking in de agendacommissie met de fractievoorzitters. Het doel is een keuze te maken m.b.t. tot een van de hier gepresenteerde alternatieven, te besluiten voor maart 2018 proef te draaien met deze nieuwe werkwijze, en voor maart 2018 de raad een definitief besluit te laten nemen over de nieuwe vergaderwijze. De intentie is om actief vorm te geven aan de verandering (“dè doen we”), waarbij de vorm waarvoor gekozen is redelijk flexibel is, zodat ook werkender weg verdere verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Knelpunten & kwetsbaarheden

Het proces van agenderen tot en met de besluitvorming kent een aantal knelpunten en kwetsbaarheden:

- / de raadsagenda wordt te zeer bepaald door de stukkenstroom vanuit het college;
- / het ontbreken van een zogenoemde ‘samenlevingsagenda’;
- / een raad die eerder reactief dan proactief is (volgzaam aan stukkenstroom college, reageert (bijvoorbeeld op incidenten) in plaats van onderwerpen tijdig agendeert, vaak pas in actie komt als er klachten worden geuit of onrust ontstaat n.a.v. onderwerpen of gebeurtenissen);
- / gebrek aan sturing op de raadsagenda ten gevolge van het ontbreken van een strategische agenda en een termijnagenda;

- / het feit dat het huidige commissiestelsel geen recht kan doen aan de toegenomen complexiteit van veel dossiers, die om een integrale in plaats van een verkokerde behandeling vragen;
- / een raad die te weinig tot dialoog en debat komt;
- / beschikbaarheid van raadsleden voor de rol van commissievoorzitters en daarmee het kunnen waarborgen van een constante hoge kwaliteit van voorzitterschap;
- / de hoge werkdruk die raadsleden ervaren;
- / ontbreken van impulsen tot efficiëntie in de huidige vergaderwijze (er is bijvoorbeeld weinig noodzaak te prioriteren en dus selectief te zijn m.b.t. agenderen);
- / de tijdsdruk die door de ambtelijke organisatie wordt ervaren (t.g.v. de doorlooptijd van 8 weken);
- / het feit dat de (partij)politiek - ook in Goirle - op een inmiddels (zeer) kwetsbare basis rust (weinig actieve leden, beperkte representativiteit achterbannen).

Bij het inventariseren van de knelpunten is ook een aantal kansen benoemd:

- / ingezette verbetering m.b.t. de raadsvoorstellen kan verder worden gebracht als er alternatieven (keuzes, scenario's) over het voetlicht worden gebracht: dat brengt de raad in positie heldere keuzes te maken én het brengt de raad in stelling voor een echt debat;
- / de driehoek (griffier, burgemeester en secretaris) kan eigenaar worden van een bestuurlijke vernieuwingsagenda en op strategisch niveau overleggen en afstemmen over de inrichting van besluitvormingsprocessen (t.a.v. belangrijke dossiers);
- / in aansluiting op bovenstaande punt: de agendacommissie kan beter in positie worden gebracht om te gaan prioriteren en selecteren met betrekking tot de te agenderen stukken en, mede daardoor, een rol gaan vervullen bij het 'vermaatschappelijken' van de door de collegestukken gedomineerde raadsagenda.

Ambities

De raad heeft een aantal heldere ambities uitgesproken - passend bij de opgaven waar de meervoudige democratie ook de Gôolse gemeenteraad voor stelt:

- / het bestendig verankeren van de dialoog met de samenleving;
- / komen tot een samenlevingsagenda *met* en *door* (i.p.v. *voor*) inwoners en belanghebbenden;
- / de werk- en vergaderwijze van de raad zo vormgeven dat het 'vertegenwoordigen' en het 'verbinden' voorop komt te staan;
- / meer ruimte scheppen in de (voorbereiding op de) besluitvorming voor meepraten en meebeslissen (meer *democratie* dus en wat minder *politiek*);
- / meer draagvlak voor besluiten organiseren en daarmee een hogere kwaliteit van de besluitvorming bereiken;
- / bewerkstelligen dat 'allen' die dat willen kunnen meepraten en meebeslissen, ofwel er actief zorg voor dragen dat zoveel mogelijk perspectieven/stemmen gehoord worden in de (voorbereiding op de) te nemen besluiten;
- / meer praten over de zaken die er echt toe doen: dat zorgt er ook voor dat raadsleden energie krijgen van hun werk;

- / de raad duidelijker richting laten aangeven, zodat het college meer ruimte krijgt om te besturen.

Uitgangspunten

Naast de hierboven geformuleerde ambities zijn voor de Gôolse werk- en vergaderwijze onderstaande uitgangspunten van belang:

- / herkenbaarheid: inwoners moeten weten waar ze aan toe zijn (wat kunnen ze wanneer verwachten in het besluitvormingsproces?);
- / flexibiliteit: de aard en inhoud van het dossier moeten bepalend kunnen zijn voor de inrichting van het besluitvormingsproces en de daarbij passende overleg- en vergadervormen;
- / efficiëntie: impuls geven aan prioriteren (zowel in te agenderen onderwerpen en de behandelsnelheid van dossiers);
- / dienstbaar aan de Gôolse 'doeners-mentaliteit': resultaten boeken staat voorop, door aan de slag te gaan en al doende te denken in plaats van eindeloos te blijven wikken, wegen en overwegen.

Alternatieven in de structuur

Ons inziens nopen de knelpunten en kwetsbaarheden enerzijds en de ambities anderzijds tot het doorvoeren van een aantal veranderingen in de wijze van werken en vergaderen. Met inachtneming van de hierboven geformuleerde uitgangspunten komen wij tot een tweetal alternatieven.

Hieronder wordt eerst onze huidige vergaderstructuur geschetst. Daarna volgt een schematische weergave van de alternatieven, voorzien van toelichting en illustraties.

Schematische weergave van de huidige situatie

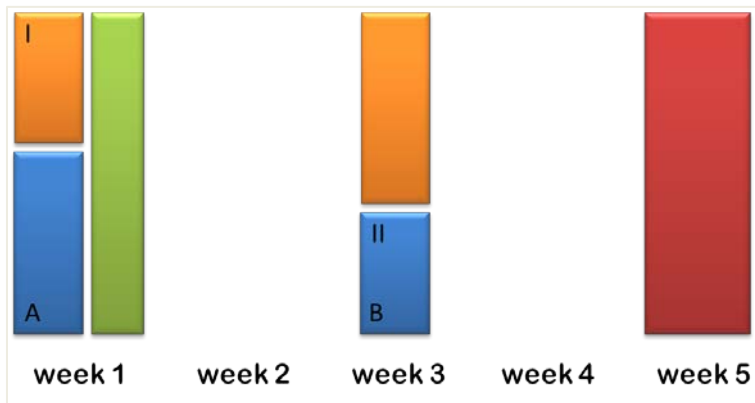

Groen = thema-avond

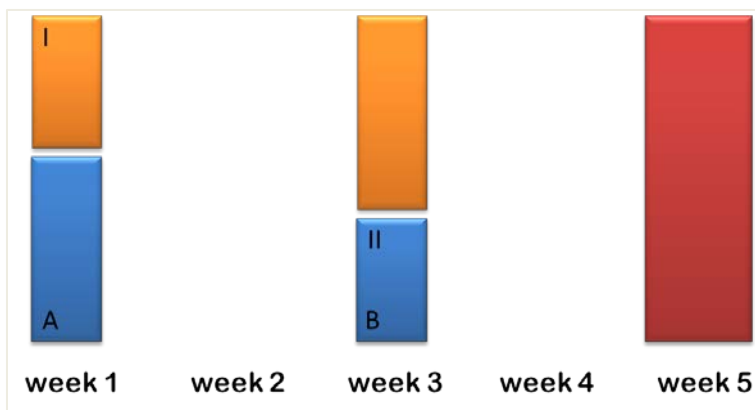
Blauw = commissievergaderingen

Rood = raadsvergadering

Alternatief 1 (met thema-avond)

Alternatief 1 (zonder thema-avond)

Groen = thema-avond (die kan blijven bestaan voor zaken die niet direct te maken hebben met beeldvorming of verdwijnen)

Oranje = beeldvorming (informer en ophalen van kennis en inzichten nadrukkelijk met volop ruimte dit samen met inwoners en belanghebbenden te doen, zowel in het gemeentehuis als daarbuiten)

Blauw = meningsvorming, zoals ook nu in de commissie plaats vindt (en ook dit kan op uitnodiging/ na aanmelding met inwoners en belanghebbenden samen)

Rood = raadsvergadering

Alternatief 1 kent geen commissie-structuur meer. In plaats van twee vergaderdagen in week 1 kent dit alternatief één vergaderavond in week 1 en één vergaderavond in week 3. De beschikbare vergadertijd blijft dus gelijk.

Dit model kent drie ordenende principes. Allereerst volgt het model op een niet dogmatische wijze een zogenoemde BOB-structuur. Deze structuur kenmerkt zich door (achtereenvolgens) drie fases. Te weten Beeldvorming (informatie verzamelen), Oordeelsvorming (uitwisselen van argumenten ten dienste van meningsvorming) en Besluitvorming (de raadsvergadering). Tweede ordenende principe van dit model - naast de BOB-structuur - is dat de aard van het dossier de inrichting van het besluitvormingsproces bepaalt. Dat betekent dat per dossier (per agendapunt) zal worden bepaald of het eerst in de beeldvorming komt of bijvoorbeeld direct naar besluitvorming kan. Ten derde zal per dossier worden bepaald *hoe* het in de besluitvorming wordt gebracht: bijvoorbeeld beeldvorming aan ronde tafels met inwoners en stakeholders of informatieverstrekking van het college aan de

raad? Ook in de meningsvormende fase zijn in het hier gepresenteerde alternatief meerdere opties mogelijk: van een 'klassieke commissiebespreking' met de portefeuillehouders tot en met dialogotafels, waar op uitnodiging ook inwoners, deskundigen, stakeholders en/of regiobestuurders aanschuiven (in het gemeentehuis of erbuiten). Dit alternatieve model kenmerkt zich dus door een grote mate van flexibiliteit. De blokken Beeldvorming (oranje) en Oordeelsvorming (blauw) hebben geen vaste omvang (in tijd) en geen vaste structuur (want aard en inhoud van het dossier bepalen de aanpak/overlegvorm).

De mogelijkheid tot het organiseren van een thema-avond blijft in alternatief 1 bestaan (of in de weken 2, 4 etc. of op een tweede avond in de weken dat de raad al bijeen komt, dus in de weken 1, 3, 5 - deze laatste variant is verbeeld in de figuur hierboven). Het ligt echter meer voor de hand dat de thema-avond (althans deels) verdwijnt, dat is verbeeld in het tweede plaatje hierboven (door de afwezigheid van het groene blok). Immers, thema-avonden die gewijd zijn aan beeldvorming zullen in dit alternatief terugkomen als oranje blokken. Toch zal er behoefte blijven bestaan aan (een soort) thema-avonden, over onderwerpen die niet direct met dossiers te maken hebben die tot besluitvorming in de raad moeten leiden. De thema-avonden worden daar nu ook al deels voor ingezet. Bijvoorbeeld voor de ontwikkeling Gôolse Democratie. Te denken valt aan opleiding en training van raadsleden. Veel activiteiten in de introductie van de nieuwe raad vallen hieronder.

Kenmerken alternatief 1:

- / in principe 1 (vergader)avond elke twee weken;
- / geen commissies meer;
- / volop ruimte voor het waarmaken van de ambities (samenleving betrekken in (de voorbereiding op) de besluitvorming, dialoog met stakeholders, etc.): de oranje blokken hebben nadrukkelijk tot doel kennis en relevante feiten op te halen in de samenleving;
- / de ambitie de samenleving beter te betrekken kan in deze structuur ook worden gerealiseerd binnen de blauwe blokken (in de oordeels- of meningsvormende fase dus): afhankelijk van het geagendeerde onderwerp kan de raad besluiten dat het wenselijk is dat inwoners en belanghebbenden (op uitnodiging en/of na aanmelding) meepraten. Niet *inspreken* dus maar *meespreken* over het voorliggende onderwerp of voorstel;
- / alternatief 1 biedt dus de mogelijkheid te variëren in de verhouding oranje-blauw (de ene week meer tijd voor blauw, de andere week meer tijd ingeruimd voor oranje bijvoorbeeld): het uitgangspunt is immers dat het dossier bepalend is voor de vorm die gekozen wordt en de tijd die wordt genomen.

Aantal keuzes die met betrekking tot alternatief 1 zijn te maken:

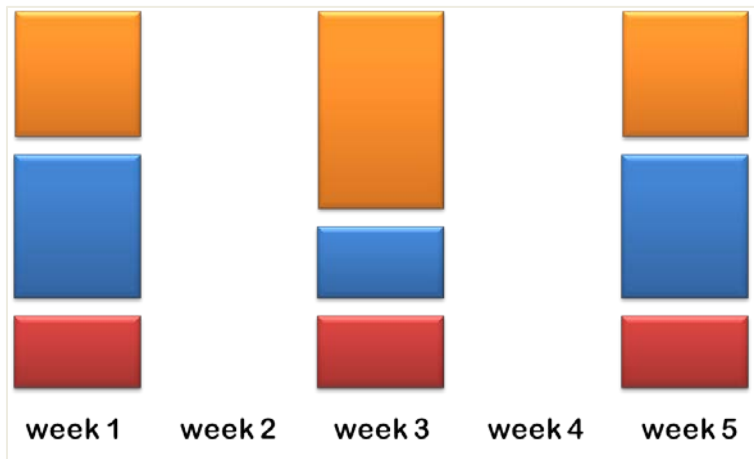
- / week 6 kan vrij blijven of in week 6 kan worden begonnen aan een nieuwe cyclus: keuze dus voor of een cyclus van vijf weken of een cyclus met een looptijd van zes weken;
- / er kan besloten worden tot het opnemen van een vaste vorm (op een vast tijdstip) waarop inwoners laagdrempelig ideeën, wensen of onderwerpen onder de aandacht kunnen brengen van de raad. In Waalwijk gebeurt dat in de vorm van een zogenoemd Waalwijks podium, een bijeenkomst waar inwoners (na aanmelden) de mogelijkheid hebben een idee te *pitchen* of een onderwerp onder de aandacht te brengen. In andere gemeenten gebeurt

- dat bijvoorbeeld door een marktkraam neer te zetten, waar inwoners of organisaties hun idee of plan kunnen aanprijzen en/of aanbieden;
- / de mogelijkheid bestaat om ook in week 2 een vergaderavond te organiseren, met daarin een vergelijkbare opzet als in week 1 en week 3: er wordt dan frequenter maar ook minder lang vergaderd/bijeen gekomen. Dat kan een voordeel zijn omdat inwoners en anderen voor meer 'vriendelijke tijdstippen' worden uitgenodigd;
 - / de mogelijkheid bestaat om parallel te vergaderen, dus twee besprekingen tegelijkertijd te programmameren, dat hoeft geen principe te zijn, maar het hoeft evenmin te worden uitgesloten binnen dit alternatief.

Illustraties werking alternatief 1:

- / Deze structuur biedt de mogelijkheid een onderwerp in week 1 voor beeldvorming op de agenda te zetten (zie de Romeinse I in de figuur hierboven) en in week 3 voor meningsvorming (zie Romeinse II). Besluitvorming vindt dan in principe in week 5 plaats, tenzij besloten wordt de meningsvorming voort te zetten. Voorbeeld: dossier *regionale samenwerking*. In week 1 vindt een beeldvormende bijeenkomst plaats. Daarvoor wordt een griffier vanuit een van de buurgemeenten uitgenodigd en een medewerker van de VNG. Beiden verzorgen een presentatie. Raadsleden stellen vragen en uiten ook hun wensen met betrekking tot de nieuwe structuur. Vooraf is een discussiestuk rondgestuurd. In week 3 vindt meningsvorming plaats op basis van het aangescherpte discussiestuk, dat in week 3 inclusief een voorkeursscenario is geagendeerd voor meningsvorming. In week 5 kan het ter besluitvorming naar de raad.
- / Voorbeeld: *dossier parkeerbeleid*. De raad kan besluiten tot het (laten) organiseren van een aantal ronde tafels: met ondernemers en betrokken inwoners. Bedoeld om ideeën en wensen op te halen en dilemma's te verzamelen. Die ronde tafels kunnen plaatsvinden op locatie in bijvoorbeeld week 1 en week 3, waarna het raadsvoorstel ter meningsvorming terugkomt in de eerste ronde van de volgende cyclus, in week 6 (of als die week wordt vrijgelaten in week 7).
- / Voorbeeld: *dossier groenvisie*. De concept-visie heeft de beeldvormende fase doorlopen en wordt in week 1 geagendeerd (zie hoofdletter A in de figuur hierboven) ter meningsvorming. Dit gebeurt in week 1 in de vorm van bijvoorbeeld een zogenoemde beraadtafel, met (op uitnodiging) een aantal belanghebbenden aan tafel. Zij praten mee, wisselen argumenten uit met de raadsleden, over de keuzes/kaders die ter besluitvorming voorliggen. In week 3 vindt het vervolg van de meningsvorming plaats, maar nu zonder genodigden dus tussen de raadsleden, in aanwezigheid van de portefeuillehouder (zie hoofdletter B in de figuur hierboven). Deze bespreking eindigt met een advies om het als hamerstuk of bespreekstuk te agenderen voor de raadsvergadering in week 5.

Alternatief 2

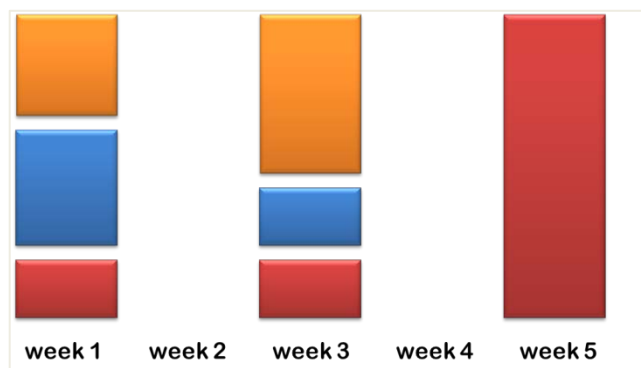

Alternatief 2 is vergelijkbaar met alternatief 1. Ook hier geen commissies meer en ook hier BOB als ordenend principe - geen dogma dus - en een flexibele opbouw om inderdaad het dossier leidend te laten zijn voor de inrichting en vormgeving van het besluitvormingsproces. Het belangrijkste verschil met alternatief 1 is dit: er kan elke twee weken besluitvorming plaatsvinden omdat in principe elke vergaderavond wordt afgesloten met een besluitvormende ronde (een raadsvergadering dus). Deze kan in week 1 in bijvoorbeeld 5 minuten voorbij zijn omdat er slechts drie hamerstukken staan geagendeerd. Er zullen ook weken zijn dat er geen raadsvergadering zal plaatsvinden, omdat er geen stukken voor besluitvorming zijn. In alternatief 2 kan de snelheid van besluitvorming - zo gewenst - een stuk hoger zijn dan in alternatief 1.

7

Binnen alternatief 2 is het mogelijk een onderscheid aan te brengen in de raadsvergaderingen. Besloten kan worden dat in week 1 en week 3 enkel hamerstukken op de agenda van de raadsvergadering kunnen staan. In week 5 is er dan ruimte voor zowel bespreek- als hamerstukken op de raadsagenda.

Er zou ook voor een variant gekozen kunnen worden die in week 5 louter besluitvorming kent, een raadsvergadering dus, waar volop ruimte is voor debat naar aanleiding van zogenoemde bespreekstukken. In week 5 zou in het hier rechts verbeelde model dan geen beeldvorming noch oordeelsvorming plaats vinden (geen oranje en blauwe vlakken dus in week 5). Wel zou in dit alternatief in week 5 bijvoorbeeld ruimte zijn voor een inwonerspodium of iets vergelijkbaars en/of voor een vragen(half)uur. Nadeel van het model zoals dat hiernaast is verbeeld is dat de raadsvergadering in week 5 eerder begint dan de raadsvergaderingen in de weken 1 en 3, wat de voorspelbaarheid (voor inwoners) niet ten goede komt.

Keuze voor zowel alternatief 1 als 2 betekent:

- / dat er ruimte wordt gemaakt voor het waarmaken van de verwoorde ambities: er komt meer tijd om 'buiten naar binnen te halen' en om zelf (als raad) naar buiten te gaan, ofwel:

inwoners en belanghebbenden krijgen meer ruimte om mee te praten, mee te denken en ook mee te beslissen;

- / implementatie van een structuur die raadsleden beter en vanzelfsprekender in positie brengt om invulling te geven aan hun vertegenwoordigende en verbindende rol;
- / dat de raad wordt gestimuleerd tot prioriteren en dus strenger selecteren: wat heeft prioriteit en moet op de agenda ter bespreking, wat kan meteen als hamerstuk naar besluitvorming?;
- / dat er sterkere sturing op de agenda van de raad zal komen: raad zal hierin pro-actiever worden (minder volgzzaam aan de stukkenstroom van het college);
- / dat er integraliteit van behandeling komt;
- / dat er een verschuiving van kwantiteit (veel bespreken) naar kwaliteit (minder dossiers maar beter voorbereid) komt, met als bijkomende voordelen meer focus, en raadsleden die meer gaan vinden en minder gaan vragen;
- / dat voorzitters flexibeler kunnen worden ingezet: wie is geschikt voor welk type bijeenkomst?;
- / dat de kwetsbare basis (beperkte achterban van partijen en partijafdelingen) deels wordt ondervangen doordat in deze structuur inwoners en belanghebbenden nadrukkelijker gaan meedenken, meepraten en zo gewenst ook meebeslissen;
- / meer flexibiliteit omdat deze alternatieven alle ruimte bieden om inderdaad aard en inhoud van het dossier de vorm van besluitvorming en bespreking te laten bepalen.

Naast het evidente voordeel van de snellere doorlooptijd van alternatief 2 zijn er ook nadelen denkbaar bij alternatief 2, zoals:

- / elke twee weken een raadsvergadering kan de hele avond onder tijdsdruk zetten omdat de raadsvergadering nu eenmaal op een vast tijdstip moet beginnen en er dus geen mogelijkheid is tot uitloop in beeldvorming en oordeelsvorming (terwijl tien minuten langer doorgaan er soms net voor kan zorgen dat een bespreking goed wordt afgerond);
- / dat het alle raadsleden dwingt alle vergaderavonden aanwezig te zijn (omdat er elke reguliere vergaderavond in principe altijd een raadsvergadering plaats vindt), terwijl zij in alternatief 1 mogelijk (deels) een vrije avond hebben als er niets uit hun werkveld is geagendeerd;
- / het risico bestaat van haastige spoed: een moment van bezinning na de oordeelsvormende fase kan in het geding komen als stukken direct doorgaan voor besluitvorming. Daardoor hebben ook inwoners en anderen minder gelegenheid om te reageren op voorgenomen besluiten;
- / dat het een verkeerd signaal kan afgeven met betrekking tot de ambtelijke planning en voorbereiding, omdat de idee post kan vatten dat er toch elke twee weken een besluit genomen kan worden;
- / dat het mogelijk veel vraagt in de voorbereiding (want elke twee weken een stukkenstroom en een raadsvergadering) en met betrekking tot de ondersteuning door de griffie en de bodes op de vergaderavonden, alleen al om de raadszaal tussendoor weer in orde te maken voor een raadsvergadering (wat dus ook noopt tot een gedwongen pauze in de avond en dus tot een langere vergaderavond).

Voorwaarden voor het succesvol wijzigen of aanpassen van de werk- en vergaderwijze

Om de totstandkoming van een alternatieve werk- en vergaderwijze te laten slagen moet aan een aantal (rand)voorwaarden worden voldaan.

Op korte termijn:

- / ervoor zorgen dat de door te voeren veranderingen in de vergaderstructuur en in de werkwijze breed worden gedragen. Ervoor zorgen dat de raad/fractievoorzitters zich op korte termijn uitspreken voor het doorvoeren van de veranderingen;
- / investeren in een groep 'ambassadeurs' (vanuit raad, college, organisatie en bij voorkeur ook vanuit de samenleving) die de veranderingen uitdragen, die trekken en duwen en de verantwoordelijkheid nemen om ervoor te zorgen dat de gewenste veranderingen inderdaad plaats vinden (ambassadeurs en borgingscommissie in het leven roepen dus);
- / mensen en middelen vrij maken om de veranderingen vorm te geven, want er zijn ontwikkelkosten (onder andere investeren in de ontwikkeling van een strategische/maatschappelijke agenda, uitbouwen van netwerken/vindplaatsen om gesprekken aan te knopen met de samenleving, enzovoort).

Op langere termijn:

- / komen tot een strategische lange termijn agenda die het mogelijk maakt om (zeker met betrekking tot belangrijke dossiers) tijdig te kunnen beginnen met (nadenken over) de inrichting van (de voorbereiding op) het bijbehorende besluitvormingsproces;
- / zorgen dat de communicatie op orde is: het is immers cruciaal om iedereen goed te informeren (uitleggen wat er nieuw is en wat dat betekent) en alle verwachtingen met betrekking tot taken en rollen goed te managen ('wat betekent meepraten, wat gaat er gebeuren met wat ik zeg, krijg ik daar een terugkoppeling over', etc.);
- / zorgen dat de mogelijkheden voorhanden en op orde zijn om zo gewenst vormen van e-participatie mogelijk te maken (bijvoorbeeld opzetten van een inwonerspanel, zodat inwoners ook digitaal kunnen meedenken, hun mening kunnen geven, etc.);
- / een goed functionerende driehoek (van burgemeester, griffier en secretaris) die vanuit een gedeelde visie strategisch richting kan geven aan de vernieuwingen en aan de inrichting van de besluitvormingsprocessen in het bijzonder;
- / agendacommissie [presidium of ander gremium] die het mandaat heeft om te prioriteren en kan sturen op de keuze voor agenderen in fase B, O of B en kan sturen op de aard en vorm van de meest geschikte vorm(en) voor bespreking en besluitvorming;
- / borgen dat de capaciteit op de griffie ook op de langere termijn toereikend is om ambities waar te maken en de daartoe benodigde veranderingen door te voeren;
- / investeren in (kennis en vaardigheden over) democratie en burgerschap: zodat iedereen die mee wil doen ook in staat wordt gesteld om mee te praten, te denken, te doen en eventueel ook mee te beslissen;
- / zorgen dat innovaties en experimenten uiteindelijk ingesleten en dus herkenbare praktijken worden: dat betekent na innoveren en veranderen tijd nemen om te evalueren, te leren en door te ontwikkelen (en ook dit vraagt tijd en menskracht en dus om middelen);

- / zorgen dat de nieuwe werkwijze, praktijken en afspraken hun weg vinden naar een aangepast Reglement van Orde.

Aandachtspunten

Naast bovenstaande voorwaarden vragen onderstaande punten aandacht:

- / inpassing in een alternatief model van de bijeenkomsten van het audit-comité, de werkgroepen, de werkgeverscommissie, de agendacommissie en het presidium;
- / opnemen van een vaste bijeenkomst per kwartaal op een vrijdagmiddag bedoeld voor bezoek aan/verdieping in actuele dossiers, fietsend door de gemeente, op wijkbezoek, praten met inwoners, kijken bij nieuwe initiatieven, etc.;
- / organisatie van alle activiteiten voor introductie van de nieuwe raad, zoals training (debatteren, integriteit, voorzitten etc.): zeker in het eerste jaar moet hier veel ruimte voor worden genomen;
- / leren is een permanent proces en het is dus zaak om ruimte te maken - ook binnen de vergadercyclus - voor innoveren-leren-doorontwikkelen;
- / bij bespreking van de aanstaande omgevingswet is ervaring opgedaan met een gespreksleider van buiten. Dit is een mogelijkheid die zich na keuze voor een alternatief model vaker zal aandienen (in met name de oranje blokken). Idee is om te kijken of er in de Gôolse gemeenschap mensen zijn die deze rol willen en kunnen vervullen (het kan de kwaliteit van de besprekingen verhogen én het verlaagt de werkdruk bij raadsleden);
- / als gezegd is de lange termijn agenda een cruciale succesfactor. Hier geldt bij uitstek dat bij de totstandkoming ervan de samenleving kan worden betrokken: (digitaal) burgerpanel, G1000, enquêtes, actief verkennen van de samenleving door raad en volksvertegenwoordigers zelf, actief gebruik van big data, etc.;
- / rol, positie en noodzaak van de commissieleden als de commissies niet blijven bestaan;
- / tijdstip van de bijeenkomsten: het moet duidelijk want voorspelbaar zijn (altijd zelfde tijdstip beginnen) en het moet publieksvriendelijk zijn(zoveel mogelijk inwoners moeten aanwezig kunnen zijn).

BIJLAGE 1

Eisen/wensen (uitgesproken tijdens de sessie Gôolse democratie, op 9 oktober 2017):

- / Doe het anders: huidige structuur commissies afschaffen (vinden de meeste raadsleden – maar pas op: daarbij het kind niet met het badwater weggooien);
- / Hou het simpel en concreet;
- / Meer ruimte voor dialoog/gesprek;
- / Meer ruimte voor experiment;
- / Opiniërende raad voordat er definitieve voorstellen zijn, waarbij de samenleving ruimte krijgt;
- / Ruimte om na te denken hoe je met mensen praat, in plaats van over hen;
- / Meer democratie en minder politiek;
- / Wel meer politiek rond keuzes/besluiten;
- / Raad/commissie praat te veel met college en te weinig met elkaar;
- / Ambtelijke organisatie heeft de duidelijke wens om (als het nodig is) sneller te kunnen besluiten;
- / Tijdige informatieverstrekking is een aandachtspunt;
- / Digitale gemeenschap/overleg met inwoners: kunnen we hierop innoveren?;
- / Heldere verdeling van taken / rollen tussen raad en college;
- / Gebruik maken van de kennis die in de samenleving aanwezig is;
- / Weg uit de raadzaal: formele traject loslaten, op locatie.

Ervaring is dat raadsleden werkdruk ervaren en dus scherpe keuzes maken rond het bijwonen van bijeenkomsten. Daaruit kunnen we een aantal andere ontwerpeisen afleiden:

- / Rust, reinheid en regelmaat: niet te veel, overzichtelijke belasting raadsleden;
- / De belastbaarheid van raadsleden houdt ook verband met de hoeveelheid energie die zij ervan krijgen. Een raadslid formuleerde in het voortraject dat er voor hem drie redenen (energiebronnen) waren voor het raadslidmaatschap: maatschappelijke relevantie, leren en plezier (o.a. goede sfeer en regelmatig kunnen lachen). Dit zijn ook drie heel belangrijke uitgangspunten.